

BIBLIOTEKSPLAN 2016-2018

Nordanstigs kommun

Antagen Kommunstyrelsen 2016 01 19

Som grund för verksamheten finns bibliotekslagen och skollagen (se bilaga 1).

Biblioteket ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteksverksamheten ska finnas tillgänglig för alla (2§).

Bibliotekets styrka består i att de ingår i ett nationellt nätverk som garanterar tillgång till stora informationsmängder samt att allmänhetens förtroende för verksamheten är stort.

Boken och tryckta medier utgör basen för bibliotekets verksamhet och bokutlåningen ska vara avgiftsfri.

En av bibliotekets funktioner är som social mötesplats och öppet offentligt rum. Lokalernas tillgänglighet och bibliotekets öppettider är viktiga för att kunna nå alla. Biblioteket är en del i kommunens arbete för demokrati och yttrandefrihet.

HelGe-samarbetet

Sedan hösten 2006 samarbetar biblioteken i Gävleborgs län under namnet HelGe-biblioteken. HelGe-biblioteken fungerar som ett enda stort bibliotek. Samarbetet innebär gemensamt bibliotekssystem med gemensam katalog, låntagarregister, lånekort och gemensam webbplats. Det går regelbundna boktransporter mellan kommunerna. Det finns en gemensam server för bibliotekssystemet. Det tekniska samarbetet sker genom Kommunmolnet. Samarbetet sker formellt genom Region Gävleborg där alla länets kommuner skrivit under ett gemensamt avtal.

Det regionala samarbetet är mycket viktigt och ger väldigt bra biblioteksservice till kommuninvånarna. Vi som liten kommun får mycket genom att samarbeta – mycket stort utbud av böcker, cd-böcker och filmer och tillgång till e-böcker och databaser och i gengäld delar vi med oss av vårt utbud. Samarbetet blir också mer kostnadseffektivt när det gäller teknik och webb. Vi samarbetar även genom att dela med oss av personalens kompetens och kunnande. Tillsammans blir vi starka och kan driva biblioteksutvecklingen framåt.

Biblioteken i Nordanstig - nuläge

Biblioteksverksamheten styrs av Kommunstyrelsen. Utbildningsutskottet bereder ärenden rörande biblioteks- och skolverksamhet. Bibliotekschefen har ansvar för folkbiblioteket och rektorerna har ansvar för respektive skolbibliotek.

Folkbiblioteken - nuläge

Huvudbiblioteket i Bergsjö har hela kommunen som upptagningsområde och fungerar som en resurs för övriga bibliotek i kommunen och har även bokmagasin. Huvudbiblioteket har ansvar för regelbundna boktransporter till de tre filialbiblioteken. Filialbiblioteken har respektive tätort med omnejd som primärt upptagningsområde.

Antal tjänster på huvudbiblioteket i Bergsjö är tre. Bibliotekschef/bibliotekarie 100% , barnbibliotekarie 100%, biblioteksassistent 80%. Barnbibliotekarietjänsten är också en resurs i samarbetet med skolbiblioteken. Biblioteket är öppet måndag-fredag totalt 24 tim/veckan.

Integrerade folk- och skolbibliotek finns i Gnarp och Harmånger. Filialföreståndarna där arbetar både i folk- och skolbiblioteket. I Harmånger är tjänsten 75% , varav 45% för folkbiblioteket. I Gnarp är tjänsten på 65 % , varav 40% för folkbiblioteket. Filialerna håller öppet för allmänheten 8 tim/veckan fördelade på 2 dagar, samt har även öppet som skolbibliotek.

Hassela filialbibliotek har en anställd filialföreståndare på 30%. Det är öppet för allmänheten 7,5 tim/vecka fördelade på två dagar.

För allmänheten finns tillgång till Wi-Fi och datorer med internet på samtliga bibliotek.

Biblioteket är även tillgängligt hemifrån genom den gemensamma webbkatalogen helgebiblioteken.se. Låntagare kan själva låna om och reservera böcker i katalogen samt ladda ner e-böcker, e-ljudböcker och musik till sin dator, surfplatta eller smart-telefon. Där kan även låntagarna läsa ett stort urval tidningar och tidskrifter på flera olika språk. De har tillgång till flera databaser samt boktips och inspiration.

Skolbiblioteken inom grundskolan- nuläge

Det finns integrerade folk- och skolbibliotek i Gnarp och Harmånger. Filialföreståndarna arbetar både i folk- och skolbiblioteket. I Harmånger är tjänsten 30% för skolbiblioteket. I Gnarp är tjänsten 25% för skolbiblioteket. Arbetet innebär både verksamhet i biblioteket och samarbete mellan biblioteks- och skolpersonalen. Alla klasser har regelbundna inbokade besök på biblioteket ca var 14:e dag eller oftare. Lärare och elever kan lätt använda biblioteket eftersom det är placerat i skolan både i Gnarp och Harmånger. I Gnarp finns en biblioteksgrupp med representanter från skola, förskola och bibliotek.

Det är bara skolorna i Gnarp och Harmånger som har skolbibliotek, övriga skolor samarbetar med närmaste folkbibliotek.

Skolorna i Bergsjö samarbetar med folkbiblioteket i Bergsjö. Lönnbergsskolan har regelbundna inbokade klassbesök tillsammans med lärare på biblioteket, ca en gång/månaden. Eleverna från år 4 - år 9 besöker biblioteket under skoltid ensamma eller i grupp. Biblioteket erbjuder skolan bokprat och visningar för alla årskurser, samt genomgång för lärare. I Bergsjö finns en biblioteksgrupp med representanter från skola och bibliotek som träffas en gång/termin.

Skolan i Hassela samarbetar med folkbiblioteket i Hassela och besöker biblioteket. Barnbibliotekarien i Bergsjö erbjuder Hassela skola bokprat för år 2-5 en gång/år.

Ilsbo skola samarbetar med barnbibliotekarien på Bergsjö bibliotek. Alla klasser får regelbundna bokdepositioner. År 2-5 får även bokprat en gång/termin. Förskoleklassen med lärare besöker Bergsjö bibliotek en gång/år.

Bibliotekspersonal deltar vid behov på skolornas föräldramöten på alla orter.

Friskolor – nuläge

Det finns två friskolor i kommunen. Hosiannaskolan i Gnarp och Stocka friskola. Hosiannaskolan använder folkbiblioteket i Gnarp under bibliotekets öppettider för allmänheten. Stocka friskola använder folkbiblioteket i Harmånger under bibliotekets öppettider för allmänheten.

Vuxenutbildning – nuläge (Hälsinglands utbildningsförbund – Nordanstig, Bollnäs och Söderhamn)

Biblioteket är en del av det livslånga lärandet. Biblioteket ger service till vuxna studenter. Vid behov fjärrlånas litteratur in till studenter. Biblioteket erbjuder visningar och biblioteksservice till grupper från vuxenutbildningen - introduktionsprogrammet, Särvox, IM och Svenska för invandrare.

Förskolor - nuläge

Förskolorna i Bergsjö, Gnarp, Harmånger, Hassela har tillgång till folkbibliotek på orten och möjlighet att besöka biblioteket. Förskolorna på dessa orter besöker biblioteket, men med stor variation hur ofta för de olika avdelningarna. I Bergsjö finns en biblioteksgrupp med representanter från förskola och bibliotek som träffas en gång/termin.

Förskolan i Strömsbruk får depositioner av böcker från biblioteket i Harmånger 2-3 gånger/termin.

Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur (7§). Utbudet av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet (6§).

Litteraturförmedling och läsfrämjande arbete är en av bibliotekets mest angelägna uppgifter. Bibliotekets bas är böckerna men ska även erbjuda tidningar, tidskrifter, CD-böcker/mp3-böcker, DVD-filmer och kommunal information. Samt e-böcker för nedladdning och streamade e-ljudböcker.

Litteratur som inte finns på kommunens bibliotek kan genom HelGe-samarbetet reserveras av låntagare. Den facklitteratur som inte finns inom länets bibliotek fjärrlånas till låntagare från övriga Sveriges bibliotek eller köps in.

Prioriterad grupp- personer med funktionsnedsättning (4§).

För personer med funktionsnedsättning av olika slag och skriv- och språksvårigheter finns inlästa daisy-böcker, lättlästa böcker och storstils böcker (Daisy-böcker är en typ av CD-böcker som enbart är tillåten att låna ut till den här gruppen). Det finns taktila böcker och böcker med teckenspråk. Man kan också genom biblioteket få tillgång till egen nedladdning av daisy-böcker från Myndigheten för tillgängliga medier. Det finns ett mindre antal daisy-spelare till utlån.

Träningsklass med yngre barn och dagcenter för vuxna besöker biblioteket regelbundet.

Prioriterad grupp – de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska (5§).

För personer som har annat modersmål än svenska erbjuds ett mindre utbud av böcker på plats i biblioteket, men genom HelGe-samarbetet finns det tillgång till ett större utbud. Vid behov beställer biblioteket depositioner från Internationella biblioteket. Vi erbjuder även lättlästa böcker, bok+cd, lexikon och språkkurser. Via vår gemensamma katalog helgebiblioteken.se finns ett stort utbud av tidningar och tidskrifter på olika språk som man läser på datorn.

Elever från grundskolan som läser svenska som andraspråk samt elever från vuxenutbildningen som läser svenska för invandare besöker biblioteket under skoltid.

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning (8§).

Biblioteket har ett viktigt uppdrag att tillsammans med förskolan och skolan främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Skolorna och förskolorna i Bergsjö, Gnarp, Harmånger, Hassela har tillgång till bibliotek på orten och möjlighet att besöka biblioteket. Biblioteket tar emot klasser och förskolegrupper och har bokprat samt vägleder och inspirerar till läsning på olika sätt.

Biblioteket samarbetar med kommunens två familjecentraler. De får regelbundet bokdepositioner. En gång/termin besöker barnbibliotekarien varje familjecentral och träffar föräldrar och barn. Biblioteket samarbetar även med BVC. BVC-sköterskorna kontakter biblioteket när de önskar att barnbibliotekarien ska vara med på deras föräldragrupp för att informera.

I samarbete med Region Gävleborg delar biblioteket ut Barnets första bok till nyfödda i kommunen. Föräldrarna får ett presentkort på BVC och sedan får de gå till biblioteket för att hämta boken.

Biblioteket ordnar barnboksveckor en gång/år samt andra arrangemang som vänder sig till barn på deras fritid. Det är alltid någon aktivitet på biblioteken under skolloven. Biblioteket i Bergsjö erbjuder sagostunder fyra lördagar/år.

Biblioteket delar ut en bok till alla 6-åringar i kommunen. De flesta 6-åringar får boken då de besöker biblioteket med sin förskoleklass.

Folkbiblioteken ska främja litteraturens ställning och intresse för bildning, upplysning, utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt (2§).

Biblioteket anordnar olika publika aktiviteter både för vuxna och barn inom en begränsad budget.

Biblioteket ska vara öppen för samarbete med olika föreningar. I nuläget sker samarbete med Nordanstigs bygd- och släktband som anordnar 8 servicekvällar/år på Bergsjö bibliotek där allmänheten får hjälp och råd i släktforskning. Samarbete sker också med Naturskyddsföreningen som anordnar 1-2 föreläsningar/år på Harmångers bibliotek.

Biblioteket i Bergsjö har ansvar för att ordna lokala utställningar av olika slag.

Biblioteket i Bergsjö har ansvar för kommunens konst som både finns som fast konst och konst som cirkulerar. "Cirkulationskonsten" ska samlas in och bytas var 5:e år. Konstförråd för hela kommunen finns i lokalen.

Biblioteket har inte ansvar för kommunens allmänkultur.

Nyckeltal att utvärdera varje år (se bilaga 2)

Årsarbeten folk- och skolbibliotek/1000 invånare

Utlån/öppet timmar

Utlån/invånare

Mediekostnad/invånare

Antal utlån: totalt samt uppdelat på barnmedia/vuxenmedia, skönlitteratur/facklitteratur, böcker/AV-medier, även uppdelat på respektive bibliotek.

Antal nyförvärv och bestånd av media

Antal klassbesök och förskolebesök på respektive bibliotek.

Övergripande mål

Biblioteken i Bergsjö, Gnarp, Harmånger och Hassela behålls med befintliga personalresurser. Bibliotekslokalerna ska vara ändamålsenliga och anpassade till bibliotekets olika funktioner och de olika åldersgrupper som besöker biblioteket samt tillgängliga för funktionshindrade. Det behövs kontinuerliga investeringar.

Alla elever ska ha tillgång till ett skolbibliotek i sina egna lokaler eller på rimligt avstånd från skolan. Skolbiblioteket ska kontinuerligt användas som en del av elevernas utbildning.

En grundförutsättning för ett kvalitativt biblioteksarbete är att personalens kompetens ständigt underhålls och utvecklas.

Framtida utveckling

De integrerade folk- och skolbiblioteken i Gnarp och Harmånger ska reglera sitt samarbete i skriftliga avtal, viktigt är att behålla och på sikt utöka personalresurserna. Riktlinjen ska vara Skolverkets definition av vad ett skolbibliotek är: ”En gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande med hjälp av kompetent personal. Skolbiblioteket är en del av skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande”.

Övriga skolors tillgång till skolbibliotek, enligt Skolverkets definition, måste utredas. Det samarbete som sker idag mellan folkbiblioteken och skolorna bör regleras i skriftliga avtal.

Samarbetet mellan biblioteket i Bergsjö och Ilsbo skola bör utvecklas. Det vore önskvärt att eleverna besöker biblioteket regelbundet och inte enbart får bokdepositioner till skolan. Även samarbetet med förskolan i Ilsbo bör utvecklas.

Biblioteket bör samarbeta med förskolorna för att hitta en form för förskolorna att besöka biblioteken mer regelbundet tillsammans med barnen.

Samarbetet mellan biblioteket, skolan och flyktingenheten när det gäller nyanlända invandrare och ensamkommande barn bör utvecklas. Biblioteket kan vara en viktig del i integrationen och ett stöd när det gäller att lära sig svenska samt att behålla sitt modersmål.

Biblioteket bör tillsammans med förskolan, skolan och familjecentralen arbeta mer intensivt med föräldrar som målgrupp.

Ett samarbete med invandrarföreningarna bör startas för att aktivt verka för ett mångkulturellt samhälle.

Medieanslaget bör ökas och anpassas till att möta dagens och framtidens behov. Beståndet av litteratur på de nationella minoritetsspråken och andra språk än svenska bör utökas.

Förstärka personalresurserna på folkbiblioteken för att kunna öka öppethållandet och nå nya grupper. Det krävs också ökade personalresurser för att kunna arbeta på ett nytt sätt med de prioriterade grupperna och för att arbeta uppsökande mot de äldre i kommunen. Ska biblioteket även anordna fler läsfrämjande och kulturella aktiviteter för allmänheten krävs ökade resurser för detta.

Skollag (2010:800)

2 kap 36 § Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.

Bibliotekslag (2013:801)

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar landstingen och de kommuner som inte ingår i ett landsting.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.
6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag.

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje landsting och de kommuner som inte ingår i ett landsting ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för

biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet.

Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.

Nyckeltal att utvärdera varje år

Årsarbeten folk- och skolbibliotek/1000 invånare

2014: 0,45

Utlån/öppet timmar

2014: 22,7

Utlån/invånare

2014: 5,92

Mediebudget/invånare

2014: 31,2 kr

2014:

9485 invånare

56.221 utlån: varav vuxen 25.574 barn 30.647. Varav Bergsjö 22.548, Harmånger 15.907, Gnarp 11.942, Hassela 5824 (mer uppdelad utlån se årsberättelse)

Årsarbeten 4,35 (folkbibliotek 2,85, skolbibliotek 1,50)

Öppet timmar 47,5/veckan (året 2470)

Mediebudget 296.000 kr (folkbibliotek 261.000 kr skolbibliotek 35.000 kr)

Bestånd 82.023 exemplar

Nyförvärv 2875 exemplar

Antal klassbesök 463 st

Antal förskolebesök 141 st

Antal utlån är beroende av invånarantal och hur åldersfördelningen ser ut i kommunen. Utlånen påverkas också av öppettiderna och öppettiderna är beroende av antal årsarbeten. Resurser till inköp av media påverkar också utlåningsstatistiken.